

ter, allerede at have trættet det ærede Thing, maa jeg dog, i Betragtning af Sagens Vigtighed, udbede mig endnu nogle Diebliffes Opmærksomhed. Et Hovedgjemeed med den hele, temmelig voldsomme Foranstaltning, skulde jo være at faae Fæstebaandet hævet; men efter § 1 vilde dog Fæstebaandet, med Hensyn til det Bøndergods, der i Medhold af den nye Lov gif over til Selveiendom, vedblive i samfulde 20 Aar, efterat Afhændelsen havde fundet Sted, hvilket fra flere Sider kan have en Deel for sig, men dog uden Tvivl er Noget, som vilde gøre det vanskeliggere, uden Misnøie at skaffe den hele Forholdsregel Indgang. Paa den anden Side viser den samme Paragraph, at naar en Eiendom i 20 Aar har været Selveiersted, skal den være fri for Fæstebaandet, hvilket saaledes dog allerede ved Lovens Emanation vilde bortfalde med Hensyn til et stort Antal Selveiergaarde, og det samme vilde stedse i Aarenes Løb blive Tilfældet med flere og flere. Jeg troer derfor, at der i Forbindelse med en saadan Lovgivning burde, naar ikke Bøndestanden skal udsættes for Fare, udkomme en ny Lov, som gif ud paa at sætte en bestemt Grænse for Retten til at sammenlægge mindre Eiendomme, (Sa!), hvortil åter nødvendigvis maatte slutte sig en ny Udskytningslov. — Der er talt Meget om Taxationerne. Den ærede Forslagsstiller har uden Tvivl Ret i, at det i denne Henseende er en Hovedsag, at faae gode og paalidelige Taxationsmænd, og til den Ende er det, at § 29 har foreskrevet, at Taxations-Commissionen skal bestaae af et af Kongen og to af Amtsraadet udnævnte Medlemmer, og Over-Taxations-Commissionen af et af Kongen og fire af Amtsraadet udnævnte Medlemmer. Nu er det meget langt fra mig, at have Mistillid til de nuværende Amtsraad; men det maa Enhver erkjende, at den nuværende Sammensætning af Amtsraadene lidet passer til den Udvikling af vore Forhold, hvortil vi ere komne, (Hør, hør!). Det er derfor nødvendigt, — heri troer jeg, at Alle ere enige —, at ved en ny Communallov maae Amtsraadene, saafremt de skulle bibeholdes, sammensættes paa en anden Maade. Men, dette forudsat, turde jeg ikke stemme for den her omhandlede Bestemmelse i

Lovudkastet, saalænge vi have den nuværende Amtsraad. Jeg gjentager det, det er ikke, fordi jeg paa nogen Maade nærer Mistillid til Amtsraadene, men fordi disse i deres nuværende Sammensætning ere en Anomalie i vore Institutioner, og fordi jeg veed, — hvor meget jeg end beklager det —, at Amtsraadene fra mange Sider, vistnok tildeels uden tilstrækkelig Føie, ikke mødes med Tillid. Allerede derfor vilde en saadan Lov som den foreslaaede, en Lov, der i disse vigtige Forhold skulde stille Godseierne og Fæsterne imellem, neppe kunne stifte den tilstguede Gavn; thi den vilde blive mødt med Mistillid og føde Mistillid af sig. Jeg troer saaledes, at Lovudkastet ogsaa i denne Retning træder for isoleret frem; man maatte, hvis ellers Valget af Taxationscommissionerne skulde ordnes paa den foreslaaede Maade, i alt Fald oppebie, at Communalforholdene eller dog den herhen hørende Deel af samme være ordnede.

Hvad er altsaa Hovedsummen af alt det, jeg har tilladt mig at anføre? Man vil ikke tiltroe mig, at jeg ikke oprigtigen skulde ønske Fæstegodsets Overgang til Selveiendom. Men jeg har allerede oftere, og atter gjentagne Gange i dette Foredrag henvisst til de frivillige Overeenskomster. Først naar man var kommen til den Overbeviisning, at Maalet ikke kunde naaes ad denne, de frivillige Overeenskomsters Vej, da først kunde muligen en Foranstaltning, som den, der her er bragt i Forslag, lade sig retfærdiggjøre; da først kunde den bestaae med Retfærdighed, og tilvisse ogsaa først da med Almeenvellet; thi sandelig, Almeenvellet bør aldrig, ja, kan aldrig fremmes paa Billighedens og Retfærdighedens Beskostning (Hør!). Heller ikke mistvivler jeg om, at vi med stærke Skridt ville kunne nærme os til Maalet ad de frivillige Overeenskomsters Vej. Alt vil fore hen, vil trænge hen ad denne Vej, naar kun ingen kunstige Efranker stilles i Veien. Det er en Sandhed, at mange Godseiere under de nuværende Forhold ønske at sælge (Nei!); enkelte Exempler, man har anført paa det Mødsatte, bevise Intet; i Almindelighed mangler det vistnok Godseierne ikke paa Tilbøielighed til at sælge, og hvis paa den anden Side Fæstebønderne, saa